

Oponentský posudek

Cestovní ruch v hospodářských jednáních Československa a Jugoslávie meziválečného období

Bc. Tereza Konečná

Diplomová práce

FF UK, Praha 2022

Předmětem zkoumání předložené práce je cestovní ruch mezi Československem a Jugoslávií (nahlíženo ve směru Československo→Království SHS/Jugoslávie) v období mezi světovými válkami, přičemž autorka postavila do středu zájmu tři okruhy problémů: právní rámec cestovního ruchu (organizaci a angažmá čl. státu ve výjezdovém ruchu, problematiku deviz ad.); sociální kontext cestování do Jugoslávie (motivace cestování, kontext slovanské vzájemnosti) a propagaci cestování do Jugoslávie (průvodci, spolkové časopisy, filmy).

Vstup do tématu a úvodní kapitole věnovanou metodologii a pramenné základně považuji za zdařilou (s. 7-20). Autorka se funkčně vypořádala s existující literaturou k československo-jugoslávským vztahům, vystihla limity dosavadního poznání problematiky, čímž vytyčila prostor pro vlastní výzkum. Pojednání o literatuře má kriticko-interpretací charakter. Při zpracování problematiky vycházela autorka primárně z materiálů Archivu ministerstva zahraničních věcí a z dostupných propagačních materiálů (tištěné prameny, cestopisy, průvodce). Při kladení otázek je akcentován cíl porozumění role státu (makro rovina) v průsečíku se zainteresovaností zájmových skupin, tj. spolků, hoteliérů, cestovních kanceláří (mikro rovina). Autorka předestřela jako předmět svého zkoumání cesty turistické, ze svého badatelského zorného pole zcela logicky explicitně vyňala diplomatické cesty do Jugoslávie či cesty vojáků při převážení zbraní.

Struktura práce koreluje s metodologickým vstupem, hloubkou zpracování i výpovědní hodnotou však jednotlivé kapitoly kolísají. V kapitole věnované organizaci cestovního ruchu, pasové a vízové politice, problematice devizového krytí zahraničních cest ad. (s. 21-32) se autorce podařilo vystihnout jistou ambivalenci mezi snahami navázat na předválečné tradice budování slovanské vzájemnosti a praktickými potřebami nově se etablovujících států, které primárně usilovaly o hospodářskou stabilizaci a zajištění příjmů či deviz. Vízová povinnost při vycestování do Jugoslávie byla zrušena teprve na sklonku 20. let, nejrůznější devizová omezení zůstávala v platnosti dokonce po většinu meziválečné etapy. Jako nedostatečně progresivní a ve svém výsledku málo efektivní vyhodnotila autorka činnost Stálého výboru Malé Dohody pro otázky cestovního ruchu.

V kapitole věnované sociálnímu kontextu cestování do Jugoslávie a zájmovým skupinám (s. 33-39) cílí autorka na charakteristiku osob cestujících do Jugoslávie. Do popředí zájmu klade střední a vyšší střední třídu s dostatečným finančním zázemím, jmenovitě potom úředníky, lékaře, středoškolské a univerzitní profesory, právníky a příslušníky bankovního managementu (ředitelé bankovních filiálek, prokuristé ad.), dalšími identifikovanými skupinami návštěvníků jsou „studenti, skauti, sokolové, děti krajanů“. Ač se s uvedenou interpretací intuitivně ztotožňuji, zasloužila by si širší pramenné podložení. Jsou dostupné statistiky ohledně počtu

osob vycestovavších do Jugoslávie, které by umožnily sledovat změny v dynamice v turistickém ruchu? Autorka správně konstatuje, že významným faktorem při cestování do Jugoslávie bylo budování slovanské vzájemnosti a spolupráce v návaznosti na předválečnou etapu, téma by si však rovněž dle mého názoru zasloužilo zevrubnější rozpracování (např. analytické vhledy do fungování spolků apod.).

Kapitola věnovaná propagaci cestovního ruchu do Jugoslávie (s. 38-59) seznamuje s cestovními průvodci, cestopisy, spolkovými časopisy a dobovými filmy se zaměřením na Jugoslávii. Na jejich základě autorka diverzifikuje cesty do Jugoslávie na cesty s rekreačním či ozdravným účelem (jež převažovaly); kulturním či přírodním poznáváním a v souvislosti s podnikáním. Důležitým zkoumaným aspektem jsou praktické informace a inzertní rubrika. Analýzou inzertní části průvodců vyhodnotila autorka jako nejfrekventovanější reklamy ubytovacích a restauračních zařízení, lázeňských středisek či dopravních společností. Nezanedbatelně byly zastoupeny i banky či podniky nabízející zboží spojené s cestováním (sportovní pomůcky, zavazadla, oblečení ad.). Ač autorka podnikla nesporně pracný výzkum (viz příloha), nepodařilo se jí jej dle mého názoru adekvátně analyticky vytežit (geografická diverzifikace/mapa, kvantitativní analýza výrazů použitých v reklamách).

Závěrem mohu konstatovat, že autorka předložila původní práci projektově kvalitně zakotvenou, založenou na adekvátní heuristice. Po formální stránce splňuje parametry vědecké práce, se závěrečnými tezemi souhlasím. Analytická část však nevyznívá zcela přesvědčivě – shledávám segmenty textu s nezanedbatelným výpovědním potenciálem, jiné by zasloužily doplnění, rozpracování a následně i bohatší interpretaci. Ve svém celku autorka předložila text odpovídající standardům atestačních prací tohoto typu, doporučuji k obhajobě a v závislosti na jejím průběhu s hodnocením: dobře.

V Praze den 24. 01. 2022

PhDr. Barbora Štolleová, Ph.D.